

Погребняк А.Ю.
аспірант ФММ НТУУ «КПІ»
Гусак Ю.Е.
студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ЗВ'ЯЗОК МІЖ ПІЛЬГОВИМ ОПОДАТКУВАННЯМ ТА ЗМЕНШЕННЯМ НАДХОДЖЕНЬ ДО БЮДЖЕТУ

В статті розглянуто пільгове оподаткування як фактор зменшення надходжень до бюджету та досліджено шляхи подолання даної проблеми.

Виділено найважливіші податкові пільги, встановлено розмір втрат держбюджету, зокрема за видами податків, припущено, що значні втрати зумовлені дією чинного Податкового кодексу. Проаналізовано преференції держави за секторами економіки, половину з яких становить сільське господарство. В порівняльному аналізі, для подальшого дослідження, подані сумарні втрати бюджету за останні 5 років, виділена тенденція до їх постійного зростання. Виокремлено принципи при дотриманні яких можливо забезпечити ефективне функціонування економіки в області податкової політики. Визначено дисбаланс між теоретичною та практичною основою податкового законодавства. Підкреслено терміновість вирішення проблеми зменшення надходжень до бюджету внаслідок пільгового оподаткування.

Надано пропозиції щодо покращення економічно становища держави за рахунок зменшення податкових втрат, що можливо лише при дотриманні зазначених рекомендацій.

Ключові слова: податкова пільга, податкові втрати, бюджет, Податковий кодекс.

Вступ. Податкова пільга – стимул для розвитку національної економіки, проте неефективне, економічно необґрунтоване, їх надання сприяє багатомільярдні втрати бюджету. Нерівномірність податкового навантаження спричиняє формування конкурентних переваг підприємців-пільговиків над іншими. В довгостроковому періоді це відображається у перерозподілі бюджетних доходів, частіше всього у їх втрати. Держава не може дозволити собі безпідставно втрачати значні кошти, а отже, проблема втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування є однією з найактуальніших.

Дослідженням податкових пільг, з точки зору, втрат бюджету займалися відомі вчені, зокрема: В.Л. Андрущенко, Я.А. Жаліло, В.М. Мельник, Ю.Б. Іванов, А.В. Єрмалаєв, Ф.О. Ярошенко, тощо.

Постановка завдання. Виявити масштаби проблеми втрат бюджету від пільгового оподаткування та запропонувати напрямки реформування в області надання податкових пільг.

Результати дослідження. Один з основних елементів податкової політики держави – податкова пільга – зменшення розміру податку або повне звільнення від сплати [2]. Використання даного елемента сприяє покращенню соціально-економічної ситуації в державі.

До найважливіших податкових пільг можна віднести:

- звільнення від сплати податків на тимчасовій основі;
- пільгове оподаткування прибутку підприємства;
- оподаткування прибутку підприємств певних галузей на тимчасовій основі;
- нульова ставка оподаткування для підприємств малого бізнесу на 5 років;
- повне звільнення від земельного податку на тимчасовій основі;
- використання методу прискореної амортизації;
- право оформлення податкового векселя [2].

За даними Міністерства доходів і зборів України, за рахунок пільгового оподаткування Державний бюджет втрачає 61,46 млрд. грн., що свідчить про необхідність анулювання більшої частини податкових пільг, основою надання яких є Податковий кодекс. Структуру по головним податкам надано на рис. 1.

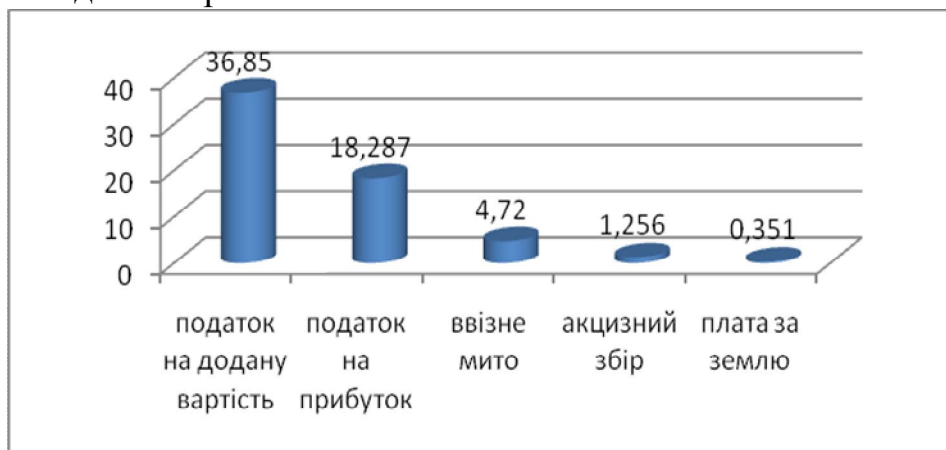

Рис. 1. Обсяг пільг з головних податків у 2013 році
Джерело: складено автором самостійно на основі [4;5]

Дані рис. 1. свідчать, що головну частину становить ПДВ та податок на прибуток, необхідно врегулювати масштабно-кількісний аспект в наданні цих пільг. Окремо варто проаналізувати проблематику акцизного податку, адже він вступає в протиріччя з сформованими принципами оподаткування, зокрема соціальна справедливість – диференціювання рівня оподаткування залежно від матеріального становища; та ПВД, надання пільг по якому є певною формою лобіювання інтересів певного прошарку суспільства, порушується принцип рівності в оподаткуванні [1].

Державні податкові пільги на 2013 рік, за видами здійснюваної діяльності, розподіляють нерівномірно, що і зображено на рис. 2.

Рис. 2. Преференції держави за секторами економіки
Джерело: складено автором самостійно на основі [5]

Дані рис. 2. свідчать про пріоритетність пільгового фінансування сільського господарства та банківського сектору у частині створення страхових резервів. Також під державним контролем перебуває енергетична галузь, преференції на яку, порівняно з минулим роком, зросли на 18 %, літакобудування та національна освіта.

За останні роки значно зростає загальна сума втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування, що можна відслідкувати на табл. 1.

Таблиця 1

Сума втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування

Рік	Загальна сума, млрд. грн.	Втрати державного бюджету, млрд. грн.	Втрати місцевого бюджету, млрд. грн.
2009	28,21	27,51	0,70
2010	37,13	36,13	1,00
2011	40,39	40,13	0,26
2012	59,42	58,62	0,80
2013	61,46	60,72	0,74

Джерело: складено автором самостійно на основі [4;5]

Дані табл. 1. свідчать про зростання кількості та розміру пільгового оподаткування, щодо втрат то найбільше зазнає втрат держбюджет, тоді як втрати місцевих бюджетів складають середньому 1-4% від загальних.

З метою ефективного та цільового використання коштів, отриманих за рахунок надання державою податкових пільг, необхідно впроваджувати наступні принципи:

- точність та послідовність у виборі суб'єктів пільгового оподаткування;
- підприємства-пільговики та сфери економіки, які підлягають пільговому оподаткуванню, визначаються на рівні держави та контролюються нормативно-правовими актами;
- добровільність й власна ініціативність у застосуванні пільгового оподаткування;
- нешкідливість податкових пільг для інших учасників ринку;

– податкова відстрочка повинна надаватися лише тим суб'єктам, які реалізують загальнонаціональну економічну стратегію;

– не перевищення повноважень органів місцевого самоврядування у сфері надання податкових пільг [3].

На практиці пільгове оподаткування не співпадає з теоретичними основами. Більшість податкових пільг відповідають не загальнодержавним інтересам, а інтересам представників окремих впливових груп підприємців та органів влади. В разі отримання податкової пільги не здійснюється належний контроль щодо її використання. З іншого боку, послаблення податкового навантаження на один суб'єкт супроводжується одночасним посиленням на інший, що має згубний вплив. Саме ці чинники і спричиняють проблему значних втрат бюджету від надання податкових пільг.

Дана проблема потребує негайного вирішення. Для економічної обґрунтованості з питань надання податкових пільг варто:

1. Податок на прибуток та ПДВ, зокрема їх пільгове оподаткування, призводить до недоцільних бюджетних втрат, а отже, потребує кількісно-якісної переоцінки.

2. Відслідковування впливу податкових пільг на процеси виробництва.

3. Зростання фіскально-соціальної ролі податкових пільг.

4. Система жорсткого контролю за цільовим використанням державних пільг.

5. Правова відповідальність за не цільовим використанням коштів.

6. Урівноваження розподільно-регулюючої функції податків з фіскальною функцією.

7. Відмова від пільг на вирівнювання конкурентних умов.

8. Підтримка інвестиційно-інноваційної діяльності в державі [2].

Висновок. Структурна трансформація національної економіки можлива при доцільному та ефективному наданні податкових пільг, адже вони є стимуляторами розвитку певних підприємств чи цілих галузей, однак, з прийняттям чинного Податкового кодексу, зростає кількість та розмір податкових пільг. Саме вони є основою втрат бюджету, в більшій мірі за рахунок податку на прибуток та податку на додану вартість. У 2013 році загальна сума втрат від надання державою податкових пільг становить 61,46 млрд. грн. Під державним протекторатом перебувають сільськогосподарська галузь та банківська справа у частині створення страхових резервів. Рекомендації щодо покращення становища заключаються в наступному: кількісно-якісна переоцінка податкових платежів, контроль за наданням та цільовим використанням податкових пільг, урівноваження фіскальної та розподільчої функції податків, підтримка інвестиційно-інноваційної діяльності в державі.

Список використаних джерел

1. Гудзь П.В. Кореляційно-регресійний аналіз впливу податкових пільг на бюджетні надходження у промисловому регіоні/ П.В. Гудзь // Економічний часопис-XXI. – 2012. – № 7-8. – С. 26-30.
2. Жаліло Я. А. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави : монографія / Я. А. Жаліло. – К. : НІСД, 2009. – 336 с.
3. Молдаван О.М. Ліквідація податкових пільг: шкура вичинки не варта / О.М. Молдаван // Реальна економіка. – 2013. – № 8. – С.23-25.
4. Статистичний щорічник України за 2013 рік // Державна служба статистики України; за ред. О.Г. Осауленка. – К.: Консультант. – 2013. – 560 с.
5. Офіційний веб-сайт ДПС України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sta.gov.ua/control/uk/index>.

Погребняк А.Ю.

аспірант ФММ НТУУ «КПІ»

Гусак Ю.Е.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

**СВЯЗЬ МЕЖДУ ЛЬГОТНЫМ НАЛОГООБЛОЖЕНИЕМ И
УМЕНЬШЕНИЕМ ПОСТУПЛЕНИЙ В БЮДЖЕТ**

В статье рассмотрено льготное налогообложение как фактор уменьшения поступлений в бюджет и исследовано пути преодоления данной проблемы.

Выделены важнейшие налоговые льготы, установлен размер потерь госбюджета, в том числе по видам налогов, предположено, что значительные потери обусловлены действием Налогового кодекса. Проанализированы преференции государства по секторам экономики, половину из которых составляет сельское хозяйство. В сравнительном анализе, для дальнейшего исследования, представлены суммарные потери бюджета за последние 5 лет, выделена тенденция к их постоянному росту. Определены принципы при соблюдении которых возможно обеспечить эффективное функционирование экономики в области налоговой политики. Рассмотрен дисбаланс между теоретической и практической основой налогового законодательства. Подчеркнуто срочность решения проблемы уменьшения поступлений в бюджет вследствие льготного налогообложения.

Выложены предложения по улучшению экономического положения за счет уменьшения налоговых потерь, что возможно лишь при соблюдении указанных рекомендаций.

Ключевые слова: налоговая льгота, налоговые потери, бюджет, Налоговый кодекс.

Pogrebnyak A.Y.

assistance lecturer FMM NTUU «KPI»

Gusak J.E.

student of FMM NTUU «KPI»

RELATIONS BETWEEN PREFERENTIAL TAXATION AND DECREASE IN BUDGET REVENUES

In the article defined the tax relief as a factor reducing revenue and investigated ways to overcome this problem.

Highlight the most important tax benefits, establish the budget losses, particularly by taxes, suggested that significant losses due to the action of the current tax code. State preferences are analyzed by different sectors, half of revenue is agriculture. In the comparative analysis are given total loss budget for the last 5 years, and determined a tendency to constant growth. Characteristic principles which may ensure the effective functioning of the economy in the area of tax policy. Definitely an imbalance between the theoretical and practical foundations of tax law. Emphasized the urgency of solving the problem of the declining budget due to tax reliefs.

The proposals for improving the economic situation of the state by reducing the tax losses can only be subject to the recommendations.

Keywords: tax exemption, tax losses, budget, Tax code.

Сердюк Б.М.

доц., к.т.н., ФММ НТУУ «КПІ»

Анненкова Н.В.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Матеріали цій статті присвячені дослідженню та аналізу стану хлібопекарської галузі в Україні. Визначено проблеми економічного стану українських підприємств з виробництва хлібопекарської продукції, та надано шляхи розвитку хлібопекарських підприємств.

Ключові слова: хлібобулочні вироби, хлібна продукція, ефективна діяльність підприємства, конкурентоспроможність продукції.

Вступ. Хлібопекарська галузь займає провідні позиції у соціальному, економічному та стратегічному існуванні та зростанні економічного потенціалу нашої держави. В загальнонаціональному обсязі реалізованих харчових продуктів її доля складає близько 5-6%, на початок 2013 р. – 5,45%, на початок 2012 р.–6,56%. Але назвати сьогодні хлібопекарський